

Hogy miként ha megnézném, kimegyek.
Ismég mi vala, nézzem meg, megyek ki.
Hogy kimegyek, mi volna az?

Még hogy kimegyek! Mi? Hogy is van?
Nézzem meg, ha... Miként megyek ki?
Hogyhogy? Mi van? Mégis kimegyek.

Kukorelly Endre

MINDEN REMÉNYKEDŐ

Az egyik kirakat tetszik. Visszaveri és szétszórja a fényt. A boltos jókedvűnek látszott, barátságosnak, inncn úgy, de nem nagyon, nem jöttem zavarba. Nyugodtan bementem, nem volt kínos, nézelődtem nyugodtan, és forgolódtam, leemeltem a polcról valamit, visszatettem egész' máshová. Nem másztak bele a szatyromba. Fel volt szerelve egy tükör, és én láttam magam, szerencsére semmi különös, csak egy jókora tükör a pult mögött, abban látszom. Valami üveget nézegetek. Visszatettem a polcra. Nem mászkálnak, nem figyel ide senki. Egy apró bolt, alig lehet észrevenni. A boltos kinéz az utcára, néha kipillant, ha van egy kis ideje. All-e valaki a kirakatnál, várhatók-e vevők. Bámulják a kirakatomat. Körüljártam egy lovas szobrot, aztán leültem, aztán föltápászkodtam. A hullámok csapkodnak. Látszik rajtam, hogy külföldi vagyok, mert másképpen mozgok, egész másképp, mint ezek. Másképpen, mint otthon szokás. A külföldiek így mozognak. Megnéztem a kirakatokat. Figyeltem egy boltost. A rövidke bajuszával. Üvegeket és csomagokat, csomagolást, feliratozást. Hát ez otthon eszembe se jut. Én egy külföldi vagyok, nem is próbálom leplezni, de nem is lehet. Nem is érdemes. Látható egy bizonyosfajta érdeklődés a külföldieken, vagy inkább valami, kissé ostobának tűnő várakozás. Egy turista így tartja a nyakát, úgy, ahogy én, a fejét, föl és oldalvást. Minden reménykedő így. Véletlenül megpillantottam valamit az egyik épület tetején. Egy idegen rendre hamarabb észreveszi. Mert nem fáj úgy észrevenni. Én nem néztem a lábam elé. Legföljebb valamivel lassabban mentem, nem megyek sehova, nem készülök semmire. Az egyik boltban veszek ebédre valamit. Megnézem, hogy kit ábrázol ez a szobor. Az egyik érdeklődő: én vagyok. Közben forgolódtam, és leejtettem a ceruzámat, gurulni kezdett a járdán lefelé, de elkaptam. Ráléptem, és így sikerült elkapni. Körüljártam a szobrot, tulajdonképpen csak udvariasságból, mert senki se várta el, senki sem figyelt, és valószínűleg soha és sehol nem fog szóba kerülni többé ez a szobor. Nem fogják számon kérni rajtunk. Vagyis hát ez után a mondat után már ezt sem lehet így kijelenteni. Éppen ment le a nap. Leülök, nekítámaszkodom a talapzatnak. Rágcsálok a kenyérből, és szagolgom a tengert. Néhány egyenes utcát sikerült kialakítaniuk. Fehérre meszelik a házakat. Szerették, ha az utcák egyenesek és párhuzamosak. De nem lehet megvalósítani, és nem a sok domb miatt, meg

az emelkedők miatt. Egyszerűen csak túl mérgesek voltak a tervezők. Folyton összeveszték egymással, talán még össze is verekedtek. Valaki próbálta csitítani őket. Megpróbálta csitítani a többieket. Milyen csinos turistanók! Most épp egy csoport turistanó érkezett, ide, a térre, a szoborhoz. Tényleg csinosak, hangosan beszélgetnek, nevetnek, vidám társaság. Az egyikük mégis sírva fakadt váratlanul, néhányan pedig, akik ott álltak mellette, most körülveszik és vigasztalni kezdik. Négyen-ötven kissé leszakadtak a többiektől, továbbra is nevetgélnek, nagyon mulatnak, csak később veszik észre, hogy az egyik társuk sír. Látszik, hogy valóban sajnálkoznak. Az egész társaság azt a nőt vigasztalja. Ezen a házon meglátszik a mérég. A szemben lévő házon. Ugyanis az építő mérges lehetett. Miért nincs nekünk elég vízszintes utcánk. Nem baj, mondta neki, akit a dombok nem zavartak. Engem, mondta, a dombok nem zavarnak.

Lisszabon, 1990. április

EXTÁZIS, IN-STASIS

Nem mozdulok meg.

Nem mozgok, hogy ne kelljen visszatérni.

Ülök az ágyamon, az ágy karfájához dőltem, egy párnára, a térdemen van a füzetem. Az ágy mellett, a széken, egy pohár víz, a könyveim, újságok, én a testembe húzódom vissza, ahogyan csak tudok. A térdem és a lábfejem. A lábfejemet a térdemre fektettem. Azt hiszem, hogy jéghideg. Valaki nagyon messziről beszél. Nagyon távoli. Innen nézek kifelé. Leirom, leírtam ezeket a szavakat. Egy szó. Itt belül, összehúzódva. Ezeket a szavakat, és ezeket a mondatokat. Megkeresni, ami hiányzik.

Ezen a fényképen Antonin Artaud ül egy fotelben, félig profilból látszik, visszafordul, elnéz a kamera mellett. A szája keserű íve. Erőfeszítés. Figyelem és fájdalom. Ez a vad tekintet. Egy könyv borítóján.

Artaud szerint *minden trász: disznóság.*

Egy hallatlan erő valakit kifelé lódít. Az önmagától elszakított test. *Kívül keres, ez az ember kívül keresi azt, kilép a testéből, hogy megtalálja magát. Megtalálni a Hasonmást, azt a másikat, aki az igazi Én.* Ebből a rossz és rettenetes szerkezetből kilépni. Folytonos rohanás, menekülés a Semmibe. A Testből a Semmi Világba. „Nincs semmi pokolibb és ezerszer átkozottabb, mint hogy művész módjára még mindig a formákkal bíbelődünk, ahelyett hogy olyanok volnánk, mint a lobogó máglyán keresztet vető vértanúk.” Én nem a halálra vágyom, írja Artaud, hanem arra, hogy ne legyek. Artaud előad. A szavak megbénítják. A kilépő: színész, a színészet ex-tasis, a színész kilép és átlép. Az előadás extázis.

Artaud néz, nem miránk, csak mifelénk. Ez a tekintet nem hív. Artaud-t nem kell követni.

Nem. Én nem követlek, Artaud. Én nem vagyok meg szavak nélkül. Lenni inkább, lenni és lenni. Én, *Belül* és mosolyogni. Az ilyen fájdalom az maga a formátlanság. Én ezt a formátlanságot nem akarom. Én: az persze nem nagyon fontos, csakhogy nincs

fontosabb. „Az élet poklában az emberiség legnemesebb szellemei nyernék csupán be-
bocsátást – írja Hebbel a naplójában –, a többiek a bejárat előtt toporognak, és melegednek.”

Most fölkeltem, az elszibbadt lábam dörzsölöm, most visszatértem, és ki fogok men-
ni a konyhába. Ez egy melegedő.

De hol van az az üdvözítő pokol, kívül-e vagy bent.

SZÁZ

Sikerült elaludni, a bal alsó karomon feküdtem, a szívgyödröt nyomta a karom. Pró-
báltam megfordulni. Egy zuhanyozóban állok. A meztelen hátát láttam magam előtt,
tudom, hogy alszom, és hogy akármelyik pillanatban fölébredhetek, félttem, hogy föl-
ébredek. Félttem, hogy ez csak valami álom. Fenyőillat van. Álmomban érzem a fenyő-
illatot. Néztem a hátát és a mellét, ahogy felém fordult. Álmunkban nem érzünk illa-
tokat. Állítólag, de most éreztem. Vagy nem alszom. Nem fogok felülni, így maradok,
és ez az ég felé mutat. Ez, és a leghosszabb pillanat. Sikerül mozdulatlanul feküdni.
Nem fázom. Nem, elfelejtettem fölülni és megmozdulni. A lábamon mászkál egy han-
gya. Ülni vagy mozogni. A hátamra fordulok, a hangyát valahogy lesodrom. Véletle-
nül pofára estél. Az embert lökdösik, azért esik el. Összekulcsoltam a kezemet, így, az
ujjakat egymásba kulcsoltam. Van már, akinek kimentem a fejéből. Hiába, de nem
emlékszik rám, hát, nagyon sajnálja. Ilyen korán kezdik el, felejteni. Igyekszem olyan
mondatokot írni, egyenes és könnyen érthető. Az nem ismert meg. Majdnem fellöktük
egymást. Én szoktam köszönetni, néha elfelejtem, néha bepótolom. Egymásba kul-
csoltam az ujjaimat, szorítják egymást, érzem a csontjaimat, de nem tudom *hog*y ab-
bahagyni. Ha meghal valaki, akkor elrendezik a kezét. És valaki elkezd számolni a
Mennyorszáiban. Százig számol. És amikor elérkezik százig, azt az illetőt elfelejtik.
Minden illetőt, el, minden illetőt. Már percek óta elfelejtettem beszívni a levegőt. Né-
hány perccel ezelőtt. Tizennyolc pillanat. Nem egyformán számol senki sem. Nagyon
lassan is. *Addig még* eltart kicsit. De ha az emlékezetébe idézném, vagy jól belerúgnék,
ott, az utca közepén. *Ja, tényleg*, mondhatná fájdalmasan. *De nekem sajnós, épp jön a*
buszom. Nem lesz legközelebb. *Különben* azért álltam ide, mert itt van egy kis árnyék.
És én is ugyanúgy vártam. Azért feküdtem le éppen ide. Azért esünk el éppen itt. A
legédesebb helyen. Szorítom le a mellkast. Nincs hang. Reggel van, vagy kora délelőtt,
egész reggel a fürdőszobában ültem, a kád peremén, megengedtem a vizet, néztem,
hog^y zuhog. Zuhog a víz, ott van, elfordul, mert benyitottam, visszanéz a válla fölött,
hagyjam el a helyiséget, mosolyog, ilyen illat, el fogom zárni a csapot, nem alszom, a kád
peremén ülök. A zoknim átázott. Nehéz a ruhám. Egy nehéz nadrágban ülök. Kurvára
fáj a karom, azt dörzsölgetem és mozgatom, a csuklómat meg a könyökömet. Ilyen
nehéz nadrágokat gyártanak. Tizennyolc kiló. Tizennyolc kiló zokni. Még az elején
tart, egy, kettő, három, tíz, tizenhét, így számolgat az a kis kalimpáló, bodros hajú an-
gyal. El se kezdte igazán. Egy fuvalat levegő. Még el sem kezdte. Nincs is ilyen. Mégis,
a legutolsó, az utolsó szám iszonyatosan közel.